

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 30.5.2008
KOM(2008)329 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE JA
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE**

Tavoitteena sähköisen oikeudenkäytön strategia Euroopalle

SEC(2008)1947

SEC(2008)1944

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE JA EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE

Tavoitteena sähköisen oikeudenkäytön strategia Euroopalle

1. JOHDANTO

Euroopan oikeusalueesta on Amsterdamin sopimuksen voimaantulon myötä tullut kiistämätön tosiasia. Sen perustana on joukko säädöksiä, joiden tavoitteena on varmistaa tuomioiden vastavuoroinen tunnustaminen, luoda kansallisten oikeuslaitosten yhteistyölle perustuva viranomaiskulttuuri ja tukea Euroopan unionin kansalaisten vapaata liikkumista sisäraajattomalla alueella Euroopassa.

Samanaikaisesti oikeudenkäyttöön kohdistuva kysyntä on kasvussa kaikkialla unionissa, mikä lisää tuomioistuinlaitosten työtaakkaa ja edellyttää työskentelytapojen pysyvää mukauttamista tilanteessa, joka on usein taloudellisesti haastava.

Tieto- ja viestintäteknikan käyttö oikeudenhoidossa saattaa tarjota joitakin ratkaisuja, sillä sen avulla voidaan edistää oikeudenkäyttöä, tehostaa menettelyjä ja alentaa kustannuksia.

Uusi ilmaisu ”sähköinen oikeudenkäyttö” (e-Justice) kattaa siten alustavia ratkaisuja, joilla pyritään korjaamaan niin oikeusturvan saatavuutta ja oikeusviranomaisten yhteistyötä kuin oikeudenkäytön tehokkuuttakin koskevia puutteita. Oikeudenkäytön alalla käytettävän tieto- ja viestintäteknikan kehittäminen on toivottavaa ja väistämätöntä, mutta se herättää myös odotuksia ja kysymyksiä.

Tässä tiedonannossa on tarkoitus esittää kokonaisvaltainen strategia, jossa hyödynnettäisiin Euroopan laajuuden ja kansallisella tasolla tehtävän työn yhteisvaikutus ja jonka lisäarvona olisi mittakaavaedusta johtuvat säästöt.

Komission mielestä sähköisen oikeudenkäytön alalla toteutettavassa työssä:

- **on asetettava etusijalle operatiiviset hankkeet;**
- **on suosittava hajautettuja järjestelmäratkaisuja unohtamatta kuitenkaan, että ne on sovitettava yhteen Euroopan tasolla;**
- **on pyrittävä voimassaolevan säädöskokonaisuuden säilyttämiseen ja käytettävä tietotekniikan välineitä jo hyväksytyjen säädösten toimivuuden tehostamiseksi.**

Tämän tiedonannon tarkoituksena on Eurooppa-neuvoston¹ ja Euroopan parlamentin toistamiseen esittämän kehotuksen mukaisesti ehdottaa sähköiseen oikeudenkäyttöön sovellettavaa strategiaa, jonka tavoitteena on lisätä kansalaisten luottamusta Euroopan oikeusalueeseen, sillä se on keskeinen legitimitietin edellytys Euroopan unionissa, jonka identiteetin muodostamisessa oikeusvaltioperiaatteella on perustavanlaatuinen sija.

¹ Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät 21. ja 22. kesäkuuta ja 14. joulukuuta 2007.

2. MITÄ SÄHKÖISELLÄ OIKEUDENKÄYTÖLLÄ TARKOITETAAN?

Sähköisellä oikeudenkäytöllä tarkoitetaan tieto- ja viestintätekniiikan käyttämistä siten, että pyritään parantamaan kansalaisten mahdollisuuksia saada oikeusturvaa ja tehostamaan oikeusmenettelyjä. Oikeusmenettelyillä tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikenlaista toimintaa riita-asian ratkaisemiseksi tai tietyn käyttäytymisen sanktioimiseksi rikosoikeuden keinoin.

Sähköisen oikeudenkäytön kehittäminen on avainasemassa lainkäyttöjärjestelmiä ajanmukaistettaessa, ja komissio onkin jatkuvasti tukenut tieto- ja viestintätekniiikan käyttöä oikeudellisessa yhteistyössä.

Komissio on kehittänyt kaupp- ja siviilioikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston portaalia² vuodesta 2003 alkaen ja tukenut niin rikosoikeuden kuin siviilioikeudenkin alan oikeudellisen kartaston laadintaa. Näiden kartastojen avulla oikeusalan ammateissa toimivat saavat tietoa unionin kullakin alueella toimivaltaisista oikeusviranomaisista. Komissio on pyrkinyt jatkuvasti myös edistämään videoneuvottelujen käyttöä ja oikeusviranomaisten välistä sähköistä asiakirjojen siirtoa ja osallistuu aktiivisesti hankkeeseen, jonka avulla pyritään luomaan yhteys rikosrekistereiden välille (rekistereiden yhteenliittäminen).

Sähköinen oikeudenkäyttö muodostaa oman erityisen erikoisalueensa yleisemmässä, sähköisen hallinnon (e-Government) kentässä. Sähköinen hallinto merkitsee tieto- ja viestintätekniiikan soveltamista kaikkiin hallinnollisiin menettelyihin yleisesti. Suojattua infrastruktuuria ja todentamista koskevista hankkeista on karttunut luotettavaa tietoa, jota on syytä soveltaa käytännössä. Komissio aikoo edistää järjestelmien eurooppalaisten yhteentoimivuuseräkkeiden (European Interoperability Framework) toteutumista HVTYK-ohjelman³ puitteissa. **Sähköistä allekirjoitusta ja sähköistä henkilöllisyyttä**⁴ koskevilla eurooppalaisilla hankkeilla on erityistä merkitystä oikeudenhoidon alalla, jolla asiakirjojen todentaminen on ehdottoman välttämätöntä.

Sähköisen oikeudenkäytön potentiaalinen soveltamisala on erittäin laaja. Sen kehityksen on kuljettava rinnan Euroopan oikeusalueen ja teknisen kehityksen kanssa. Käytännön tason hankkeita on kuitenkin käynnistettävä viipymättä. Tulevalle toiminnalle on määriteltävä rajat, jotta Euroopan unionin toiminta tällä alalla ei laajenisi liikaa, mikä heikentäisi sen tehokkuutta ja uskottavuutta.

On hankkeita, jota eivät liity oikeudenkäytön alaan, vaan kuuluvat pikemminkin sähköisen hallinnon piiriin. Tietynlaiset toiminnot liittyvät oikeuslaitokseen, mutta ovat luonteeltaan paremminkin hallinnollisia (esimerkiksi kiinteistörekisterit tai eurooppalaiseen kaupparekisteripalveluun (European Business Register) kuuluvat rekisterit)⁵. Sitä vastoin välimiesmenettelyn tai vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen (Alternative Dispute Resolution) kaltainen toiminta saattaa kuulua sähköisen oikeudenkäytön alaan silloinkin kun niistä vastaa tuomioistuinelaitokseen kuulumaton elin.

² <http://ec.europa.eu/civiljustice/>.

³ <http://ec.europa.eu/idabc/> Preliminary Study on mutual recognition of e-Signatures for e-Government applications (2007) ja eID Interoperability for PEGS (2007).

⁴ Standardisation aspects of e-Signature – (2007)

http://ec.europa.eu/information_society/europe/i2010/docs/esignatures/e_signatures_standardisation.pdf.

⁵ KOM(2007) 807, 4.2 kohta; www.ebr.org ; www.briteprojet.net.

Komissio pitää sähköisen oikeudenkäytön ensisijaisena tavoitteena oikeudenkäytön tehokkuuden lisäämistä kaikkialla Euroopan unionin alueella sen kansalaisten hyödyksi. Tämän vuoksi on asetettava etusijalle hankkeet, jotka vaikuttavat tuomioistuinten työskentelyä tehostavasti ja edistävät oikeusturvan saatavuutta kansalaisten keskuudessa. Hankkeiden on myös osaltaan edistettävä oikeudenkäytön alaa koskevien voimassa olevien eurooppalaisten säädösten täytäntöönpanoa ja niiden on mahdollistettava kaikkien jäsenvaltioiden tai ainakin niiden hyvin huomattavan enemmistön osallistuminen.

3. KANSALLISTEN JA EUROOPPALAISTEN YHTEISVAIKUTUSTEN EDISTÄMINEN

3.1. Tuki hyvien käytänteiden vaihtamiselle kansallisella tasolla

Sähköisen oikeudenkäytön kehittäminen riippuu ensisijaisesti jäsenvaltioiden tahdosta. Sähköistä oikeudenkäyttöä tutkivan saksalaisen akatemian (Europäische EDV-Akademie des Rechts) hiljattain tekemä tutkimus⁶ osoittaa tieto- ja viestintätekniiikan käytön lisääntyneen oikeushoidossa Euroopan unionin alueella. Oikeuslaitoksen toimivuutta tarkasteleva Euroopan neuvoston pysyvä komitea (CEPEJ) on äskettäin julkaissut tästä aiheesta kertomuksen⁷, jossa esitetään sama toteamus.

Kansallisella tasolla on toteutettu lukuisia hankkeita, jotka parantavat yksityisten oikeussubjektien tiedonsaantimahdollisuuksia: internetissä on saatavilla tietoa oikeusjärjestelmistä, lainsäädännöstä ja oikeuskäytännöstä, on kehitteillä sähköisiä viestintäjärjestelmiä asianosaisten ja tuomioistuimen väliseen tiedonsiirtoon ja on otettu käyttöön tietynlaisiin tapauksiin sovellettavia kokonaan sähköisiä menettelyitä. Oikeuden istuntojen tallentamiseen käytetään yhä enemmän sähköisiä keinoja.

Useat oikeusalan ammatilliset järjestöt kehittävät erityisen kiinnostavia tiedonvaihtoa tai järjestelmien yhteenliittämistä koskevia Euroopan laajuisia hankkeita, joista mainittakoon esimerkiksi jäsenvaltioiden ylinter hallintotuomioistuinten yhdistyksen verkkosivut⁸, ylinter tuomioistuinten yhteinen oikeuskäytännön portaali⁹ ja eurooppalainen testamenttirekisteri¹⁰.

Komissio katsoo, että näitä hankkeita olisi tuettava ja että onnistuneista kokeiluista olisi levitettävä tietoa ja niistä olisi otettava mallia. Tältä osin oikeusalan foorumin¹¹ perustaminen avaa kiinnostavia näkymiä. Foorumin piirissä muodostetaan sähköisen oikeudenkäytön työryhmä toimimaan ensisijaisena paikkana, jossa vaihdetaan hyviä käytänteitä sekä kansallisten tuomioistuinjärjestelmien että oikeusalan ammattilaisten kesken.

⁶ Asiak. 9573/07 JURINFO 17.

⁷ Arviointityöryhmän (CEPEJ) kertomus tieto- ja viestintätekniiikan käytöstä Euroopan valtioissa, Euroopan neuvoston asiakirja (CEPEJ(2007)22Prov).

⁸ <http://www.juradmin.eu/>.

⁹ <http://www.network-presidents.eu/>.

¹⁰ Vrt. www.cnue.be.

¹¹ KOM(2008) 38.

3.2. Koordinointia vahvistetaan Euroopan unionin tasolla ja sähköisen oikeudenkäytön avulla tuetaan Euroopan oikeusalueen kehittämistä

Parhaillaan on vireillä useita sähköisen oikeudenkäytön hankkeita. Edellä mainittujen lisäksi on syytä mainita oikeudellisia tietokantoja koskevat hankkeet, joita ovat kehittäneet joko Euroopan unioni¹² tai institutionaaliset tai yksityiset toimijat¹³.

Komissio tukee näitä hankkeita mutta toteaa samalla, että on tärkeää parantaa oikeudenkäytön alaa koskevien Euroopan unionin toimien luettavuutta, saatavuutta ja tehokkuutta ja painottaa hankkeita, joista Euroopan oikeusalue saa lisäarvoa käytännössä. Huomautettakoon, että vaikka oikeudenkäytön alan lainsäädäntö onkin kehittynyt huomattavasti, sen vaikutukset jäävät usein toteutumatta täysimääräisesti, koska sen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on ongelmallista (erityisesti rikosoikeuden alalla) ja koska oikeusalan ammattilaisilla ei usein ole riittävästi tietoa lainsäädännön sisällöstä. Euroopan oikeusalueen merkittävimpiin haasteisiin kuuluukin tällä hetkellä sellaisten välineiden käyttöönotto, joiden avulla voidaan parantaa hyväksytyjen säädösten vaikuttavuutta käytännön tasolla. Sähköinen oikeudenkäyttö tarjoaa tältä osin huomattavia mahdollisuuksia.

Tästä syystä komissio aikoo osallistua sähköisen oikeudenkäytön välineiden tukemiseen ja kehittämiseen Euroopan unionin tasolla ja sovittaa toimensa tarkoin yhteen jäsenvaltioiden ja eri yhteistyökumppaneiden – ennen kaikkea Eurojustin ja siviili- ja rikosoikeuden alan oikeudellisten verkostojen – kanssa. Samalla kun komissio tukee jäsenvaltioiden työskentelyä tällä alalla, se aikoo myös itse kehittää joitakin tietokonepohjaisia välineitä. Niiden ansiosta voidaan parantaa järjestelmien yhteentoimivuutta¹⁴, edistää oikeusturvan saatavuutta yleisön keskuudessa ja oikeusviranomaisten välistä tiedonvälitystä ja saavuttaa huomattavia mittakaavaedusta johtuvia säästöjä Euroopan unionin tasolla.

4. MITKÄ OVAT TOIMINNAN PAINOPISTEET (2008–2013)?

Sähköisen oikeudenkäytön alalla olisi toteutettava sellaisia Euroopan unionin toimia, joilla voidaan edistää unionin kansalaisten tiedonsaantia varsinkin tapauksissa, joissa he ovat joutuneet rikoksen uhreiksi, ja poistaa järjestelmien moninaisuuteen liittyviä kielellisiä, kulttuurisia tai oikeudellisia esteitä. Näiden toimien olisi myös tuettava järjestelyjä, joilla edistetään oikeusviranomaisten yhteistyötä.

4.1. Sähköisen oikeudenkäytön portaali parantaa oikeusturvan saatavuutta unionin kansalaisten ja yritysten kannalta Euroopassa

Yksityisten kansalaisten ja yritysten käyttöön tarkoitettu sähköisen oikeudenkäytön portaali olisi toteutettava niin, että voidaan varmistaa Euroopan unionin toiminnan näkyvyys ja edistää oikeusturvan saatavuutta unionin alueella. Tarkoituksena on, että unionin kansalaiset alkaisivat pitää portaalia ikään kuin Euroopan oikeusalueen ”kasvoina” ja että portaali otettaisiin myös osaksi verkkoviestintää koskevaa yleistä politiikkaa¹⁵.

¹² EUR-Lex – <http://eur-lex.europa.eu>; N-Lex – <http://eur-lex.europa.eu/n-lex> ja JURE-tietokanta.

¹³ www.caselex.com.

¹⁴ Komissio tulee esittämään sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen henkilöllisyyden yhteentoimivuutta koskevan toimintasuunnitelman.

¹⁵ SEC(2007) 1742.

Portaalilla tulee olemaan ainakin seuraavat kolme tehtävää:

a) Tietojen saatavuus

Portaalin on annettava unionin kansalaisille tietoja tuomioistuinjärjestelmistä ja lainkäytön menettelyistä heidän omalla kielellään. Tiedon puute muissa jäsenvaltiossa voimassa olevien sääntöjen sisällöstä on yksi keskeisistä tekijöistä, jotka estävät unionin kansalaisia ajamasta oikeuksiaan toisessa jäsenvaltiossa.

Portaali tulee kattamaan erityisesti seuraavat aiheet:

- **Euroopan unionia koskevat ja kansalliset tiedot rikosuhrien oikeuksista rikosoikeudenkäynnissä ja heidän oikeudestaan korvaukseen;**
- **kussakin jäsenvaltiossa noudatettavat kansalaisten perusoikeudet (syytetyn oikeudet rikosoikeudellisessa menettelyssä);**
- **keskeiset periaatteet, joita sovelletaan, kun yksityishenkilö nostaa kanteen toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa tai joutuu vastaajaksi siellä käsiteltävässä asiassa.**

Portaalin kautta annetaan myös käytännön tietoa toimivaltaisista viranomaisista ja siitä, miten niiden kanssa asioidaan, asianajajien käytöstä (joka voi olla pakollista tai vapaaehtoista) ja oikeusavun hakumenettelyistä.

Osittain tätä tietoa on jo saatavilla Euroopan oikeudellisen verkoston (siviili- ja kauppaoikeus) internetsivuilla. Nekin sisällytetään portaalin piiriin ja niitä täydennetään rikosoikeudellisia menettelyjä ja rikosuhrien oikeuksia koskevilla tiedoilla.

b) Linkit

Portaalin olisi toimittava alustana, joka on linkitetty aiemmin käyttöön otetuille sivustoille (EUR-Lex, Pre-Lex, SCADPlus, Eurovoc ja IATE), Euroopan unionin lainkäyttöelinten sivuille tai oikeudellisten verkostojen sivuille ja niiden luomiin työkaluihin.

Portaalin käyttäjät voidaan myös ohjata tiettyihin Euroopan tasolla yhteenliitettyihin rekistereihin luomalla linkkejä, jotka johtavat niitä hallinnoivien elinten sivuille¹⁶.

c) Suora pääsy tiettyihin eurooppalaisiin menettelyihin

Ajan myötä voidaan luoda täysin sähköisiä eurooppalaisia menettelyjä. Joillekin menettelyille on jo olemassa oikeusperusta. Esimerkkeinä tästä voidaan mainita vähäisiä vaatimuksia¹⁷ ja maksamismääräyksiä¹⁸ koskevat asetukset.

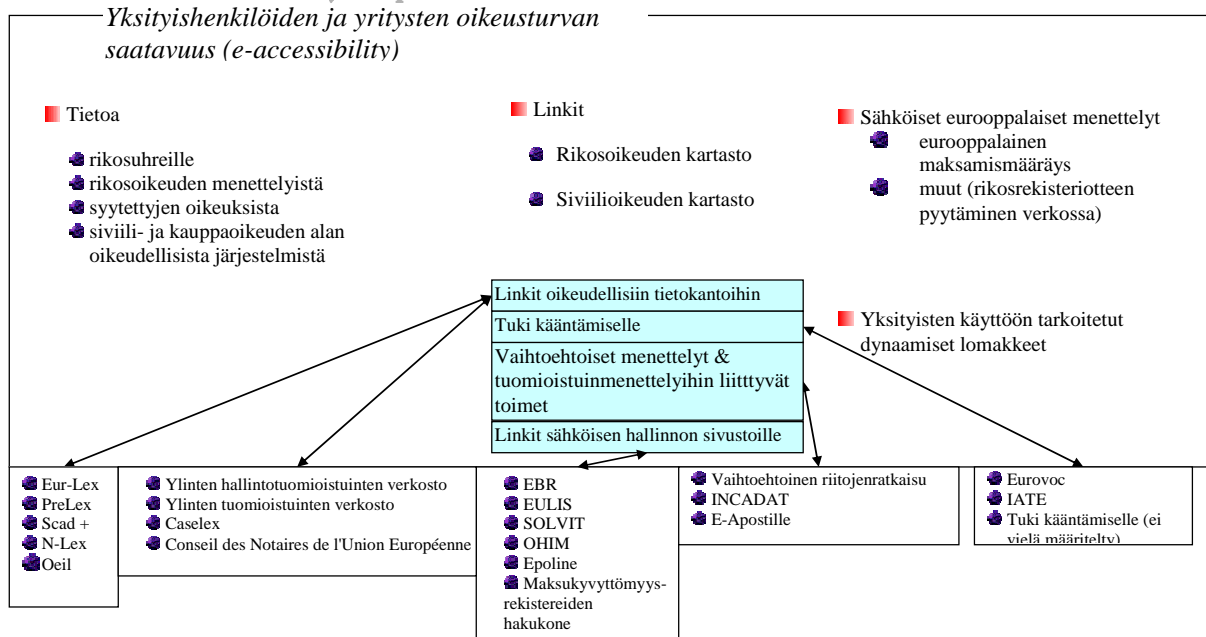
On myös tutkittava, voitaisiinko portaalia tietyissä tapauksissa käyttää maksujen (esimerkiksi tuomioistuinmaksujen) suorittamiseen. Lisäksi yksityishenkilöt voisivat pyytää rikosrekisteriotteitaan sähköisesti ja saada ne valitsemallaan kielellä.

¹⁶ Kaupparekisterit – EBR ja kiinteistörekisterit – EULIS. Maksukyvyttömyysrekisterit liitetään keskenään joko suoraan portaalin kautta tai välillisesti; ratkaisua ei ole vielä tehty.

¹⁷ Asetus N:o (EY) 861/2007 (EUVL L 199, 31.7.2007).

¹⁸ Asetus N:o (EY) 1896/2006 (EUVL L 399, 30.12.2006).

Sähköisen oikeudenkäytön porttaali

4.2. Sähköinen oikeudenkäyttö oikeudellista yhteistyötä tehostamaan

Sähköisiä välineitä olisi luotava samalla kun unionin oikeudellista yhteistyötä koskevat säädökset pannaan täytäntöön. Kehittääkseen tällaisia välineitä komissio aikoo käyttää perustana kahta jo olemassa olevaa oikeudellista verkostoa ja Eurojustia. Kun välineet otetaan käyttöön, on myös järjestettävä riittävästi tiedotusta ja koulutusta. Tämän vuoksi komissio lähestyy koulutusta antavia kansallisia ja eurooppalaisia asiantuntijatahoja – erityisesti Euroopan juridista koulutusverkostoa – edistääkseen sähköisen oikeudenkäytön uusia välineitä koskevan koulutuksen antamista oikeusalan ammattiteissa toimiville.

4.2.1. Rikosrekistereiden yhteenliittämisen jatkotoimet

Sähköisen oikeudenkäytön kehittäminen on edennyt pisimmälle rikosrekistereiden yhteenliittämisenä. Tämä osoittaa, kuinka muutaman jäsenvaltion aloittama hanke voi vähitellen levitä koko Euroopan laajuiseksi toiminnaksi.

Komission pyrkimyksenä on, että kaikkien jäsenvaltioiden rekistereiden välille voitaisiin luoda keskinäiset yhteydet mahdollisimman pian. Tämän vuoksi komissio on esittänyt useita säädösehdotuksia¹⁹, joiden tarkoituksena on selkiyttää asiaan sovellettavaa lainsäädäntöä ja mahdollista sähköinen yhteenliittäminen. Odoteltaessa rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevan puitepäätöksen voimaantuloa komissio teettää kaksi toteutettavuustutkimusta voidakseen kehittää hanketta edelleen ja ulottaakseen tietojenvaihdon koskemaan rikoksesta tuomittuja kolmansien valtioiden kansalaisia.

Euroopan yhteisön toiminnasta saadaan kyseisessä hankkeessa lisäarvoa kahdella tavalla:

¹⁹ Ehdotus puitepäätökseksi rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä jäsenvaltioiden välillä (KOM(2005) 690 lopull./2). Ehdotus ECRIS-järjestelmää koskevaksi päätökseksi.

- tiedonvaihto voi onnistua ainoastaan jos varmistetaan, että vaihdettavat tiedot ovat yhtenäisiä ja tiedonvaihdon osapuolille ymmärrettäviä; pilottihankkeen²⁰ piirissä on tehty merkittävää työtä tämän tavoitteen saavuttamiseksi, ja sen tulokset sisältyvät komission äskettäin esittämään ehdotukseen;
- vuonna 2009 komissio asettaa jäsenvaltioiden käyttöön tietokoneohjelman, jonka avulla kaikki rikosrekisterit voitaisiin ottaa mukaan tiedonvaihtojärjestelmään kohtuullisen pian²¹. Tämä vertailukohteena toimiva järjestelmä ja s-TESTA-verkon käyttö tuottavat mittakaavaedusta johtuvia säästöjä, kun jokaisen jäsenvaltion ei tarvitse vastata erikseen omasta kehittämistyöstään. Samalla se myös yksinkertaistaa hankkeen teknistä toteutusta.

Komissiolle nämä hankkeet muodostavat sähköisen oikeudenkäytön alan tärkeimmän painopistealueen, sillä ne koskevat kaikkia jäsenvaltioita, tehostavat käytännön tason oikeudellista yhteistyötä ja vahvistavat keskinäistä luottamusta. On kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että tällainen tiedonvaihto käsittää muutakin kuin varsinaisesti oikeudellisen yhteistyön piiriin kuuluvia asioita ja tavoitteita (esimerkiksi pääsy tietynlaisiin työtehtäviin).

4.2.2. Suojattu verkko oikeusviranomaisten välistä tiedonvaihtoa varten

Oikeusviranomaisten on voitava vaihtaa luottamuksellisia tietoja täysin luotettavalla tavalla. Asiasta on annettu useita säädöksiä rikosoikeuden alalla²². Nyt on tärkeää edetä jo tehdyn työn pohjalta ja käyttää hyväksi varsinkin Eurojustin kehittämän EPOC III -hankkeen tuloksia. Tarvittava mekanismi voisi sisältää joitakin Euroopan oikeudellisessa kartastossa tai rikosoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston ”Compendium”-nimisessä työkalussa²³ käytettäviä toimintoja, jotta oikeusviranomaiset saisivat kattavat työvälineet keskinäistä oikeusapua varten. Myöhemmin siihen voitaisiin mahdollisesti lisätä virtuaalinen tiedonvaihtosivusto, johon sisältyisi myös konekääntämisen järjestelmiä, jolloin sama tiedosto saataisiin useiden kansallisten oikeusviranomaisten saataville. Tässä hankkeessa otetaan huomioon myös työ, jota on tehty tiedonvaihdon ja henkilötietojen suojaamisen alalla²⁴.

4.2.3. Videoneuvottelujen käytön helpottaminen

Useissa Euroopan yhteisön tasolla hyväksytyissä teksteissä on säännöksiä videoneuvottelujen käytöstä oikeusmenettelyissä²⁵. Kulttuuriin liittyvistä, kielellisistä tai teknisistä syistä näitä mahdollisuuksia käytetään kuitenkin hyväksi vain harvoin²⁶. Neuvoston äskettäin julkaisema tutkimus²⁷ osoittaa, että videoneuvotteluista on säännöksiä useimpien jäsenvaltioiden

²⁰ Huhtikuussa 2008 hankkeessa oli mukana 13 jäsenvaltiota.

²¹ Yhteenliittämisen käytännön eduista on osoituksena se, että sähköisen yhteyden toiminnan ensimmäisen kuukauden aikana Ranska ja Saksa ovat vaihtaneet keskenään enemmän tietoa kuin edellisten 10 vuoden kuluessa.

²² Puitepäätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002; yhteinen toiminta, 29 päivältä kesäkuuta 1998 (EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4).

²³ Compendiumin avulla voidaan laatia oikeusapupyynnöitä standardisoidusti ja yhdenmukaisesti.

²⁴ <http://cordis.europa.eu/ist/trust-security/index.html>.

²⁵ Yleissopimus, tehty 29. toukokuuta 2000 (10 artikla); puitepäätös 2001/220/YOS, tehty 15 maaliskuuta 2001; neuvoston asetus (EY) N:o 1206/2001, annettu 28. toukokuuta 2001 (10 ja 17 artikla); direktiivi 2004/80/EY (9 artikla); Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 861/2007, annettu 11. heinäkuuta 2007 (9 artikla).

²⁶ Asiak. 14602/07, JURINFO 60.

²⁷ Asiak. 6355/08, JURINFO 11.

lainsäädännössä, mutta niitä käytetään vain harvoin valtioiden rajat ylittävissä tapauksissa, vaikka se on sallittua. On kuitenkin selvää, että videoneuvottelujen käyttöä kannattaisi lisätä, sillä näin säästyy aikaa ja rahaa, matkustaminen vähenee ja joustavuus lisääntyy.

Tämän vuoksi olisi toteutettava toimi, jonka avulla oikeusviranomaisille jaetaan tietoa uuden teknologian käyttömahdollisuuksista valtioiden rajat ylittävissä riita- ja rikosoikeudenkäynneissä.

Komissio antaa tukensa jäsenvaltioiden hankkeille ja varmistaa, että niiden tekemät tekniset valinnat mahdollistavat yhteentoimivuuden Euroopan unionin tasolla. Komissio julkaisee verkossa (siviilioikeuden ja rikosoikeuden alan oikeudellisten verkostojen yhteydessä) käsikirjan, johon kuuluu sekä yleinen että kansallinen osa ja jossa selvitetään käytön oikeudelliset ja tekniset edellytykset. Kahdessa Euroopan oikeudellisessa kartastossa tullaan ilmoittamaan, millä tuomioistuimilla on tarvittavat laitteet.

4.2.4. *Kääntämiseen annettava tuki*

Monikielisyys on huomattava haaste todellisen Euroopan oikeusalueen kehityksen kannalta. Oikeusmenettelyt käydään lähes yksinomaan kansallisella kielellä ja vieraan kielen käyttö on vain harvoin sallittua. Tämän vuoksi komissio suunnittelee oikeusalan kääntämiseen ja tulkkaukseen kohdistettuja hankkeita.

- Konekääntämisessä käytettävien työkalujen kehittäminen

Konekääntämisen avulla voidaan saada nopeasti yleiskäsitys toisella kielellä laaditun asiakirjan sisällöstä. Sillä olisi kiistämättä sijansa oikeudenkäytön alalla. Koneellista kääntämistä voidaan myös käyttää etsittäessä mittavasta asiakirja-aineistosta osia, joista on hyötyä toisessa menettelyssä ja jotka on annettava kääntämisen ammattilaisten tehtäväksi. Sitä käyttäen voidaan myös saada hetkessä käsitys ulkomaisen tuomion tai oikeusmenettelyn kannalta tärkeän asiakirjan sisällöstä pääpiirteittäin.

Tällaisia välineitä on jo kehitetty ja niitä on saatavilla, mutta niitä on parannettava ja kehitettävä erityisesti oikeusalaan soveltuviksi. Tarvittavien työkalujen asettamiseen oikeusalan ammattilaisten ja suuren yleisön käyttöön liittyy kustannuksia ja oikeudellisia edellytyksiä, joita on tutkittava.

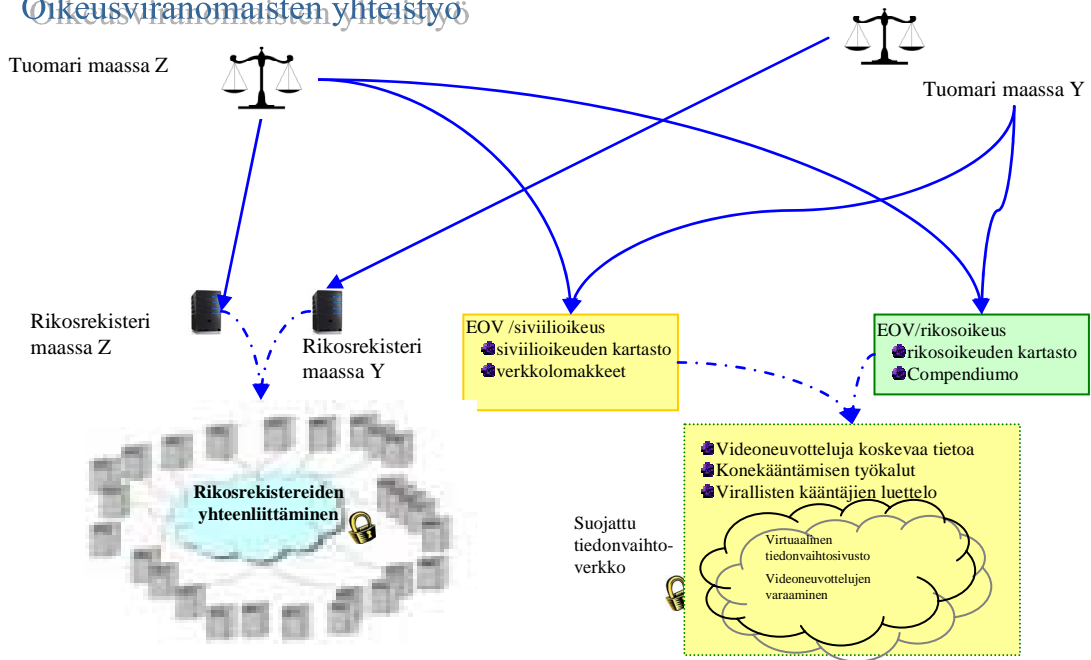
- Tietokanta, jossa luetellaan oikeusalan kääntäjät ja tulkit

Ei välttämättä ole aina helppoa löytää kääntäjää tai tulkkia, jos oikeusmenettelyssä tarvitaan heidän palveluitaan. Tämä pitää paikkansa varsinkin tiettyjen vähemmän käytettyjen kielten ollessa kyseessä. Oikeusalan kääntäjien ja tulkkien tietokannan luominen Euroopan unionin tasolla voisi auttaa löytämään käytettävissä olevat voimavarat, sillä haku käsittäisi unionin koko alueen. Tämä parantaisi myös oikeusalan käännösten tasoa yleisesti ottaen, koska näin olisi mahdollista löytää ne kääntäjät ja tulkit, joilla on erityinen pätevyys oikeuden alalla. Täydentävät tutkimukset ovat tarpeen. Mahdollisuuksien salliessa olisi toteutettava pilottikokeilu, jossa otetaan huomioon se, että toisessa jäsenvaltiossa olevan oikeusalan tulkin palveluita olisi mahdollista käyttää videoneuvottelutekniikan välityksellä.

- Konekääntämisen mahdollistavat verkkolomakkeet

Useimpiin Euroopan unionin säädöksiin tällä alalla liittyy vakiolomakkeita, joilla on tarkoitus helpottaa niiden ymmärtämistä kaikissa jäsenvaltioissa. Oikeudellisen yhteistyön tehostamisen kannalta on tärkeää, että nämä lomakkeet voidaan kääntää koneellisesti kokonaisuudessaan eli ei pelkästään lomakkeen vakiotekstin vaan myös täytettävän sisällön osalta. Komissio tulee käyttämään apunaan siviili- ja rikosoikeuden alan oikeudellisia verkostoja dynaamisten lomakkeiden systemaattisen käytön mahdollistamiseksi. Lomakkeissa olisi käytettävä ennalta määritettyjä tekstisegmenttejä ja vahvistettua terminologiaa, jotta pyynnöt ja tiedot voitaisiin välittää nopeasti kaikilla unionin virallisilla kielillä.

Oikeusviranomaisten yhteistyö

5. TAVOITTEENA SÄHKÖISEN OIKEUDENKÄYTÖN ALAN EUROOPAN TOIMINTASUUNNITELMA

Tämä tiedonannon liitteessä on toimintasuunnitelmaa ja hankkeiden aikataulua koskeva ehdotus.

Jotta toiminta olisi tehokasta, on komission, jäsenvaltioiden ja muiden toimijoiden välillä oltava selkeä työnjako. Sähköisen oikeudenkäytön kehitystä on rahoitettava nykyisistä rahoitusohjelmista, nimittäin yksityisoikeutta koskevasta erityisohjelmasta²⁸ ja rikosoikeutta koskevasta erityisohjelmasta²⁹.

Komissio vastaa hankkeen yleisestä koordinoinnista ja edistää hyvien käytänteiden jakamista. Jäsenvaltioiden ja alalla toimivaltaisten ammatillisten järjestöjen

²⁸ Päätös 1149/2007/EY (EUVL L 257, 3.10.2007).

²⁹ Päätös 2007/126/YOS (EUVL L 58, 24.2.2007).

ehdottamiin hankkeisiin voidaan myöntää avustusta soveltuvien menettelyjen mukaisesti. Jossain määrin on mahdollista rahoittaa rikosoikeuden alaan kuuluvia kansallisia hankkeita, joiden tavoitteena on tieto- ja viestintätekniiikan käytön edistäminen. Jäsenvaltioiden tai asianomaisten organisaatioiden toteuttamiin kansainvälisiin sähköisen oikeudenkäytön hankkeisiin käytettävästä rahoituksesta säädetään edellä mainituissa kahdessa oikeusperustassa.

Komissio suunnittelee sähköisen oikeudenkäytön portaalin, ottaa sen käyttöön ja vastaa sen hallinnoinnista tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Jäsenvaltioiden tehtävänä tulee olemaan portaalin kautta saatavien, niiden omia oikeusjärjestelmiä koskevien tietojen päivittäminen. Komissio koordinoi sähköisen oikeudenkäytön eri sivustoilla olevia tietoja, luo tarvittavat linkit ja pitää niitä yllä. Komissio kehittää tietotekniikan välineitä verkkopohjaisia eurooppalaisia menettelyjä varten toteutettavuustutkimusten tuloksista saatavien tulosten pohjalta. Portaalin rahoitukseen olisi käytettävä yhteisön talousarviosta saatavia varoja, joita myönnetään olemassa olevien ohjelmien perusteella.

Komissio aikoo jatkaa rikosrekistereiden yhteenliittämiseen tähtäävää työtä. Se pyrkii myös tukemaan jäsenvaltioiden toteuttamia uudistushankkeita suunnittelemalla vertailukohteen toimivan järjestelmän, jonka ansiosta kaikki osapuolet voivat osallistua tiedonvaihtoon. Lisäksi se tekee tutkimuksia, toteuttaa kehitystoimia ja esittää lainsäädäntöehdotuksia, jotka ovat tarpeen, jotta järjestelmää voidaan kehittää edelleen ja toteuttaa rikostuomion saaneita kolmansien valtioiden kansalaisia koskeva hakemisto; hakemiston laatimista onkin tutkittu jo usean vuoden ajan³⁰. Rikosoikeutta koskevaa erityisohjelmaa tullaan edelleen käyttämään tähän tarkoitukseen³¹.

Komissio on luonnollisesti jatkossakin suoraan vastuussa siviilioikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston toiminnasta ja antaa tukensa rikosoikeuden alan oikeudelliselle verkostolle. Yhteistyö jatkuu tiiviinä siviilioikeuden ja rikosoikeuden alan oikeudellisten verkostojen sekä Eurojustin kanssa, jotta saataisiin kehitettyä oikeudellisen yhteistyön tehostamiseen tarvittavat työkalut, ennen kaikkea konekääntämisen työkalut ja suojattu tiedonvaihtojärjestelmä.

Sähköisen oikeudenkäytön kehittäminen on otettava huomioon rahoitusohjelmien puolivälisarviointien yhteydessä, ja rahoitustilannetta on tarvittaessa arvioitava uudelleen³². Keskipitkällä aikavälillä on ajateltavissa, että rahoitukseen käytettäisiin yhtä ainoaa, niin siviili- kuin rikosoikeuden alan kattavaa horisontaalista ohjelmaa.

³⁰ KOM(2006) 359 lopull.

³¹ Vuonna 2008 rikosrekisterihankkeelle on varattu talousarviossa 15 miljoonaa euroa.

³² Vuonna 2008 näihin kahteen ohjelmaan potentiaalisesti käytettävissä olevia määrärahoja on lähes 26 miljoonaa euroa.

Liitteet

Liite 1

Aihealueet	Hankkeet	Toteutettava toiminta	Ajanjakso
<i>sähköisen oikeudenkäytön portaali</i>			
	sähköisen oikeudenkäytön sivuston kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - toteutettavuustutkimus ja portaalin kehittäminen - hallinnointimenetelmien käyttöönotto - tietojen julkaiseminen verkossa kaikilla EU:n kielillä 	2008-2011
<i>rikosrekistereiden yhteenliittäminen</i>			
	kansallisten rikosrekistereiden yhteenliittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - pilottihankkeen tukeminen - komissio kehittää tietojärjestelmän vertailupohjaksi - puitepäättöksen täytäntöönpanon teknisiä vaikutuksia koskeva toteutettavuustutkimus - vahvistetaan järjestelmää, jolla varmistetaan vaihdettavien tietojen laatu ja tiedonvaihdon onnistuminen hallinnon tarpeita ajatellen 	2008-2011
	eurooppalaisen hakemiston laatiminen rikostuomion saaneista kolmansien valtioiden kansalaisista	<ul style="list-style-type: none"> - toteutettavuustutkimus - esitetään lainsäädäntöaloite 	2009-2010
<i>kansallisten tietokantojen yhteenliittäminen</i>	<i>(vain sähköisen oikeudenkäytön piiriin kuuluvat hankkeet)</i>		
	maksukyvyttömyysrekistereiden yhteenliittäminen	jäsenvaltioiden kehitystyön jatkotoimet	2009
<i>Sähköinen tiedonvaihto oikeusviranomaisten kesken</i>			
	sähköinen allekirjoitus	<ul style="list-style-type: none"> - nykytilanne - tutkimus sähköisten allekirjoitusten käytöstä oikeudenkäytössä 	2009-2011
	suojattu tietoverkko	toteutettavuustutkimus	2010-2012

	virtuaalinen tiedonvaihtosivusto	toteutettavuustutkimus	2012-2013
<i>Kääntämiseen annettava tuki</i>			
	vertailevan oikeudellisen sanaston laatiminen vaiheittain	- pilottihanke	2009-2013
	kaikki EU:n kieliparit kattavien, oikeuden alalle soveltuvien käännösohjelmien rahoitus	- käytettävissä olevien ohjelmien arvioiminen - tekninen ja oikeudellinen toteutettavuustutkimus - pilottihanke	2009-2013
	tietokanta: oikeusalan kääntäjät ja tulkit	toteutettavuustutkimus pilottihanke julkistetaan Euroopan oikeudellisten verkostojen nettisivuilla	2009
<i>dynaamisten lomakkeiden laatiminen EU:n säädösten johdosta</i>		- toteutettavuustutkimus - verkkolomakkeiden kehittäminen	2008-2011
	rikosoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston lomakkeiden kääntäminen ja muuntaminen verkkokäyttöisiksi	julkistetaan sähköisen oikeudenkäytön portaalissa tai oikeudellisten verkostojen sivustoilla	2009-2011
	verkkokäyttöisten lomakkeiden laatiminen siviilioikeudellisia menettelyjä varten		2010-2012
	mm. verkossa suoritettavia maksuja varten (eurooppalainen maksamismääräys)	alustan suojaamista ja maksuliikenteen hallinnointia koskeva toteutettavuustutkimus	2010
<i>videoneuvottelut</i>			
	käytännön ohjeiden ja käyttäjille suunnattujen käsikirjojen laatiminen	- jäsenvaltiot ja komissio laativat käsikirjoja oikeudellisten verkostojen tuella - julkaistaan verkostojen sivustoilla	2008-2009
	teknistä käyttöä ja organisointia koskeva ammattilaisten antama ohjaus	ei ole	2008-2010
<i>hyviä käytänteitä koskevien tietojen vaihtaminen</i>	oikeusalan foorumin sähköisen oikeudenkäytön työryhmän puitteissa	vuotuisten kokousten järjestäminen sähköisen oikeudenkäytön eri aihealueista	2008-2013

<i>oikeudellista yhteistyötä koskeva koulutus oikeusalan ammattilaisille</i>	* videoneuvottelujen käyttäminen * kääntämistä ja tulkkausta koskevat kysymykset, esim. oikeudellista terminologiaa koskeva koulutus	Euroopan juridisen koulutusverkoston ja jäsenvaltioiden kanssa tehtävä yhteistyö	2008- 2013
--	--	--	---------------